

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Соціалізація особистості

Ступінь вищої освіти:	Магістр
Спеціальність:	053 Психологія/Освітня програма Психологія соціальної роботи
Рік підготовки:	1
Семестр викладання:	весняний
Кількість кредитів ЄКТС:	5.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	Іспит

Автор курсу та лектор:

к. психол. наук, доцент Побокіна Галина Миколаївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри практичної психології та соціальної роботи

посада

pobokina@snu.edu.ua

+38-066-923-16-16

+38-066-923-16-16
Viber, телеграм

аудиторія за розкладом

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою лекційних занять за дисципліною є полягає у формуванні у студентів глибокого розуміння процесів соціалізації, механізмів впливу соціального середовища на особистість, а також у розвитку навичок аналізу соціальних чинників, що визначають розвиток людини.

Метою самостійної роботи за дисципліною є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів; формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань; розвиток морально-вольових зусиль; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Результати навчання:

Знання: сутність процесу соціалізації особистості, зв'язок з вихованням та самовихованням; проблеми соціалізації сучасної дитини та закономірності її соціального становлення; стадії, фактори, механізми соціалізації особистості; проблеми соціальнопедагогічної віктимології; шляхи, способи, організаційні форми залучення вихованців у соціальні стосунки; педагогічні умови, які допомагають дитині пізнавати соціальну дійсність та проявляти власну соціальну активність; основи взаємодії суб'єктів соціалізації.

Вміння: характеризувати основні етапи та фази соціалізації, визначати фактори соціалізації особистості в конкретній ситуації; формулювати та доводити власний погляд на проблему формування особистості з опорою на сучасні теорії; аналізувати поведінку людини в конкретних умовах соціалізації; наводити ознаки різних субкультур; бачити за цілим рядом окремих

розрізнених фактів і явищ ті основні соціальні чинники, що лежать в основі соціальної поведінки, діяльності особистості.

Передумови до початку вивчення: Для засвоєння дисципліни повинні бути знання з: «Вступ до спеціальності», «Соціальна педагогіка», «Психологія», «Соціологія»

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни є опанування інтегруючої дисципліни, що дозволяє простежити, проаналізувати і зрозуміти складний процес входження індивіда в соціум і поступове перетворення його на особистість

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН 4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПРН 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПРН 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Процес соціалізації як соціальне явище	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Сутність процесу соціалізації. Людина як об'єкт-суб'єкт процесу соціалізації. Чинники процесу соціалізації. Засоби, агенти й механізми соціалізації. Соціалізованість як результат позитивної соціалізації. Співвідношення понять «соціалізація», «адаптація», «виховання». Принципи соціалізуючого процесу.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
2.	Соціалізація як складова формування особистості	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Соціалізація як культурно-історичний феномен. Поняття сфер соціалізації. Стадії процесу соціалізації. Способи соціалізації. Інститути та форми соціалізації.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
3.	Концепції стадійності процесу соціалізації	денна 2/0/2	Концепція стадійності процесу соціалізації Ж. Піаже. Концепція стадій розвитку особистості у психоаналізі З. З. Фрейда. Психоаналітична концепція розвитку	Аналіз ситуацій. Практичні вправи.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	у працях дослідників	заочна 0,5/0/0	особистості Е. Еріксона. Основні закони розвитку дитини за Л. С. Виготським. Вікова періодизація Д. Ельконіна та Д. Фельдштейна. Концепція критичних періодів і криз у розвитку особистості. Теорія подій про вікові періоди особистості.	Індивідуальні завдання. Опитування.
4.	Вплив засобів масової інформації на соціалізацію особистості	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0	Масова інформація в системі соціального формування особистості. Функції та форми масової інформації. Вплив засобів масової комунікації на соціалізацію молоді	Аналіз ситуацій. Практичні справи. Індивідуальні завдання. Опитування.
5.	Субкультура як механізм соціалізації. Девіантна поведінка і злочинність у процесі соціалізації	денна 2/0/2 заочна 0/0/0	Субкультура, її ознаки. Особливості впливу підліткової субкультури на соціалізацію особистості підлітка Асоціальні прояви особистості	Аналіз ситуацій. Практичні справи. Індивідуальні завдання. Опитування.
6.	Традиційність як спосіб буття людини	денна 2/0/2 заочна 0/0/0	Традиційно-побутовий різновид культури Потреба в традиційності Зародження, функціонування та відмирання традиціоналізованих стереотипів	Аналіз ситуацій. Практичні справи. Індивідуальні завдання. Опитування.
7.	Етнізація як складова процесу соціалізації	денна 2/0/2 заочна 0/0/0	Характеристика етносу: умови походження та модифікація Виникнення та етапи розвитку народів-етносів Поняття маргінальності. Національна ідентифікація	Аналіз ситуацій. Практичні справи. Індивідуальні завдання. Опитування.
8.	Природне та соціальне середовище як умова соціалізації	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Сутність поняття «природне середовище». Види природного середовища. Етапи взаємодії людини з навколишнім світом. Соціальне середовище, його характеристика, рівні, способи впливу на особистість.	Аналіз ситуацій. Практичні справи. Індивідуальні завдання. Опитування.
9.	Мезофактори соціалізації. Макро- та мега фактори як чинники соціалізації особистості	денна 2/0/2 заочна 0/0/0	Вплив видів поселень на процес соціалізації особистості. Значення засобів масової комунікації у соціалізуючому процесі. Роль субкультури як мезофактора соціалізації. Регіональні умови як вид мезофактора соціалізації. Країна в аспекті макрофактора соціалізації особистості. Етнічно-культурні особливості як засіб макрофакторів. Суспільство в контексті макрофакторів. Держава як чинник соціалізації. Космос як чинник процесу соціалізації. Вплив планети і світу на соціалізацію.	Аналіз ситуацій. Практичні справи. Індивідуальні завдання. Опитування.
10.	Сім'я та її вплив на соціалізацію особистості	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Сім'я як інститут первинної соціалізації дитини Загальна характеристика родини Типологія сім'ї Тенденції в розвитку сучасної української родини	Аналіз ситуацій. Практичні справи. Індивідуальні завдання. Опитування.
11.	Вплив інтернет-середовища на соціалізацію сучасної молоді	денна 2/0/0 заочна 0/0/0	Інтернет-мережі як нове соціальне середовище Управління поведінкою в мережі Вербальна мова спілкування в Інтернет-середовищі Конструйована реальність як різновид середовища. Вплив Інтернет-середовища на розвиток суспільства Вплив на соціалізацію сучасної молоді Інтернет-середовища Соціальні мережі Інтернет-середовища як чинник кіберсоціалізації студентів Інтернет як нова комунікативна соціальна реальність Вплив мережі	Аналіз ситуацій. Практичні справи. Індивідуальні завдання. Опитування

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			Інтернет на формування і розвиток соціального капіталу	
12.	Економічна соціалізація особистості	денна 2/0/0 заочна 0,5/0/0	Визначення поняття "економічна соціалізація" та його структурних складових. Гроші та їх соціалізуюча функція. Особливості формування уявлень про гроші у дітей. Стадійний характер економічної соціалізації. Сім'я як соціально-психологічний простір економічної соціалізації дітей старшого дошкільного віку. Підприємливість як міра економічної соціалізованості особистості ринкової економіки. Економічна соціалізованість особистості як чинник її соціальної адаптації	Аналіз ситуацій. Практичні вправи Індивідуальні завдання. Опитування.
13.	Статеворольова соціалізація особистості	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0	Статова диференціація. Стадійність процесу статорольової соціалізації. Гендерна культура суспільства. Гендерні норми. Гендерні стереотипи як протиставлення маскуліності і фемінності. Гендерні ролі та їх соціалізуюча функція. Дослідження особливостей гендерних образів у сприйманні підлітків. Гендерна ідентичність особистості. Підліткова група як соціально-культурне середовище формування гендерної ідентичності особистості	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування
14.	Політична соціалізація особистості	денна 2/0/0 заочна 0/0/0	Напрямки та підходи у дослідженні політичної соціалізації. Стадії процесу політичної соціалізації та його агенти. Форми політичної соціалізації особистості. Особливості структурних компонентів політичної соціалізації особистості	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування
15.	Загальна кількість аудиторних годин:	денне 28/0/12 заочне 4/0/2		

Рекомендована література

1. Татяничкова І. В. Соціалізація дитини з особливими освітніми потребами : поради педагогам та батькам : методичні рекомендації педагогам спеціальних закладів освіти та батькам, які виховують дитину з особливими потребами. Слов'янськ : Видавництво Б.І.Маторіна, 2020. 161с.
2. Соціалізація особистості: теорія та практика: матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції, 05 листопада 2020 р. – м.Дніпро: КЗВО «ДАНУ» ДОР», 2020. – 191 с.
3. Максименко С.Д. Соціалізація особистості в умовах системних змін: теоретичні та прикладні проблеми: тези XV Міжнародної науково-практичної конференції (20 березня 2020 року, м. Київ) / за наук. ред. Л.М. Карамушки, О.І. Власової, Н.М. Дембицької, О.В. Креденцер; літ. ред. О.В. Лавренко. – Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2020. – 135 с.
4. Кравченко О.В. Соціалізація особистості в умовах трансформації сім'ї // Актуальні проблеми психології. – 2019. – №12. – С. 45–52.
5. Юрченко С.Й. (уклад.). Соціалізація особистості в умовах компетентнісного підходу: збірник матеріалів обласної інтернет-конференції педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти Волинської області. Луцьк: Навчально-методичний центр професійно-технічної освіти у Волинській області, 2020. 44 с.
6. Зозуляк-Случик Р. В. Основи соціалізації особистості: навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти (освітньо-професійна програма «Соціальна педагогіка»). 2-е вид., переробл. та доповн. Івано-Франківськ: НАІР, 2021. 222 с

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти та завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	10 (по 0,35 балів за 1 ЛК)
Практичні заняття	28 (21 практичних по 1,3 бали за 1 ПК)
Самостійна робота (контрольні роботи, реферати, есе, презентації, опрацювання наукової літератури тощо)	32
Підсумковий екзаменаційний (заліковий) тест	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання завдань здобувач має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення (використання ідей, розробок, тверджень, статистичних або експериментальних відомостей інших авторів) повинні бути оформлені відповідними посиланнями на першоджерела. Списування або копіювання є категорично забороненими. Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаково для всіх здобувачів. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Перезарахування кредитів, отриманих у неформальній освіті:

Здобувач вищої освіти може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Завдання і заняття:

Усі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття здобувачі вищої освіти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять здобувачі вищої освіти:

- дотримуються етичних правил поведіння;
- знаходяться на своєму навчальному місці;
- не заважають викладачу проводити заняття та іншим здобувачам навчатися.

Під час контролю знань здобувачі вищої освіти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.